

glasilo delovne organizacije »hoja« ljubljana

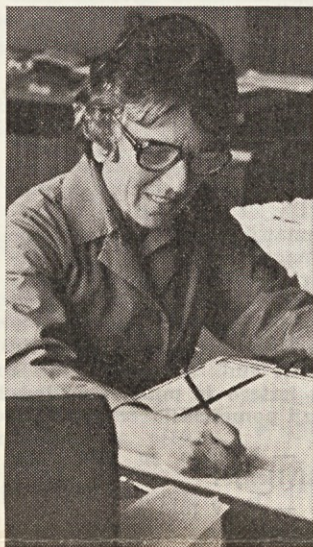
leto 1978

št. 2

● PET POGOVOROV PRED 8. MARCEM — DNEVOM ŽENA

Milka Fister

Cilka Fajdiga

Cveta Heine

Ivanka Schwarzmann

Marija Javornik

DVE ZAPOSLOTI: SLUŽBA IN DOM

Pogovarjali smo se z Milko Fister, Cilko Fajdiga, Cveto Heine, Ivanko Schwarzmann in Marijo Javornik — Še vedno niso ženske vselej v enakopravnem položaju z moškimi — Ni lahko spraviti v sklad delo doma in v službi — Še marsikaj bo treba narediti

Pred praznovanjem 8. marca — dneva žena smo se odločili za pomenek z nekaterimi našimi sodelavkami, da bi ob tej priložnosti slišali nekaj več o njihovem delu bodisi pri nas v delovni organizaciji kot tudi doma, saj nam je vsem prav dobro znano, da za večino žensk z delom v službi delovni del dneva še zdaleč ni končan, ampak se potem nadaljuje doma dostikrat tja pozno v noč. Naša sodelavka Majda LOGAR se je pogovarjala z MILKO FISTER, CILKO FAJDIGA, CVETO HEINE in IVANKO SCHWARZMANN, sodelavec Jože ŠKRBEČ pa z MARIJO JAVORNIK. O teh pomenkih sta za bralce »Hoje« zapisala:

Na TOZD »Tesarstvo« dela že 15 let, prijetna tovarišica Milka. Vsako jutro se pripelje s fičkom v TOZD, ob dveh pa spet hiti domov, k svojim dvema deklicama in na svoj »ta drugi ših«. Povprašala sem jo, kako in kaj misli o osmem marcu in o enakopravnosti žena pri nas.

No, enakopravnosti moja generacija verjetno še ne bo doživela v vsakdanjem življenju. Na primer, doma — moški, strašno utrujen pade v naslonjač pred televizor; žena pa običajno ni nič utrujena, ko pride domov z dela, saj mora doma postoriti še vsa gospodinj-ska dela, mi je odgovorila Milka.

— Pa izven doma?

Mislím, da smo tu žene marsikaj dosegle in se približale moškím. To opažam v šoli, saj se oba spola lahko šolata za marsikateri poklic, ki je bil včeraj samo moški poklic, ali pa samo ženski. Tudi pri delu, v službi prihaja enakopravnost do izraza.

— Kaj pa odgovornejša mesta, opravljanje funkcij, kaj meníte o tem?

Ja, tu je pa že težje. Nekam zakoreninjeno je v nas mnenje o tem, do kam bi lahko ženska šla. Za kako računovodkinjo že, direktoric pa imamo res malo. Tudi v skupščinah SIS, družbenopolitičnih zborih, na mestih sekretarjev aktivov ZK in podobno, nas je bolj malo.

— Res, ta ugotovitev je točna. Pa kaj mislite, zakaj je tako? Ste kdaj premišljevali, da smo pri tem same precej krive?

Mogoče imate pa res prav.

— Pred nami so volitve v družbenopolitične skupšči-

ne, v SIS, kmalu bodo tudi volitve v naše samoupravne organe, razmislíte o tem, kar sva pravkar govorili. Sedaj mi pa kaj povejte o vašem delu tu v TOZD.

Vso svojo delovno dobo sem pravzaprav preživela tu. Opravljam blagajniška in administrativna dela. Svoje delo imam rada in v tej sredini se dobro počutim.

— Pa doma?

Ker je mlajša punčka še majhna, stara dve leti in pol in je problem z varstvom, sva si z možem uredila tako, da jaz delam dopoldne, on pa popoldne.

(Nadaljevanje na 2. strani)

OB DNEVU ŽENA

Letos mineva že osemindeset let odkar je Mednarodna konferenca žena, na predlog svoje prve sekretarke Clare Zetkin na konferenci v Kopenhagnu proglasila 8. marec za dan žena — delavk.

Vsakokrat na ta dan govorimo in pišemo o dolgotrajni borbi žena za uveljavljanje in enakopravnost, o vse večji vlogi žene in matere — samoupravljalke. Pišemo o težavah pri varstvu, vzgoji in izobraževanju naših otrok, obveznostih v službah in doma. Štejemo in računamo odstotke družbeno političnih delavk, delavk pri odgovornih delovnih opravilih, glede na vse zaposlene itd. in vedno znova ugotavljamo, da se stanje izboljšuje.

Tokrat pa jim želimo vsaj dan sprostitev in razvedrila, ki se ga bodo spominjale preko celoga leta in če bomo vsi skupaj uspeli pomisliti še na milijone žena na riževih poljih, na vročem pesku pod žgočim tropskim soncem, na morskih obalah zelenega kontinenta, bo ta praznik oplojen z novimi spoznanji, ki bodo zdramili zagnanost za premagovanje novih naporov.

BOJAN ANDRIČ

● PET POGOVOROV PRED OSMIM MARCEM — DNEVOM ŽENA

DVE ZAPOSLOTVI: SLUŽBA IN DOM

Milka Fister, Cilka Fajdiga, Cveta Heine, Ivanka Schwarzmann in Marija Javornik o sebi, službi in domu — Še vedno je premalo vzgojnovarstvenih ustanov, da bi lahko matere brez skrbi odhajale v službo

(Nadaljevanje s 1. strani)

Med tednom se skoraj ne vidiva, zato smo pa skupaj ob sobotah in nedeljah. Tako sploh ni časa za prepir.

— Pa vam mož tudi sicer kaj pomaga doma ali samo čuva punčko?

— Pomaga mi že pomaga, še raje pa jo »pobriše« ta moj gospodinjec.

— Kako v TOZD praznujete dan žena?

— Različno. Enkrat nas moški kam povabijo, drugo leto dobimo darila, včasih pa kar malce »pozabijo« na ta dan.

V TOZD Stavbno mizarstvo sem govorila s tovaršicama Cilko in Cveto. Obe sta že dolga leta članici tega kolektiva. Najprej pomenek s Cilko.

— Že leta 1960 sem prišla na Tesarstvo v Linhartovo, potem sem bila na Mizarstvu v Parmovi in sedaj sem tu. Prostorji so lepi, svetli. Samo dostop do tovarne je strašen. Mestni avtobus ne vozi, večkrat pa mi tudi uide tovarniški avtobus, ker se vozim iz Mengša — je začela Cilka.

— Če prav vem imate 11-letnega Andreja in 13-letno Mojco. Kako uskladiš delo na delovnem mestu, pa delo doma? Večkrat slišim mnenje, da so otroci, katerih mati je zaposlena, prikrajšani, da ni pravega doma in podobno. Kaj bi vi rekli, na to?

— Moja otroka, sta sama doma že od prvega razreda osnovne šole in sta danes čisto samostojna. Mojca mi pospravi, Andrej pa poskrbi za kurjavo.

Dopolodne smo vsi štirje odsotni, popoldne pa smo doma. Smo mogoče »staromodna družina«, če kam gremo, gremo skupaj. No, če bi bila doma, bi otroku zjutraj dala torbico na ramo, poskrbela da vzame rokavičke in čist robec, pa podobno. In ko bi prišli domov, bi jih čakalo toplo kosilo. Vendar življenje zahteva samostojne ljudi in ne mehkužce. Mogoče sta otroka res malo prikrajšana. Prav gotovo pa nista prikrajšana ljubezni in naš dom je prav tako topel, kot bi bil, če ne bi vsako jutro hodila na delo. Imamo se radi.

— Pa bi nehala hoditi v službo?

— Ni govora! Kljub vsem obremenitvam in »dvojnemu šihntu«, ne!

— Kaj pa bi rekla o enakopravnosti?

— Še vedno ni delo ženske tako vrednoteno in upoštevamo kot je delo moškega. Morda bodo to spreminile generacije, ki gredo za nami. Tudi mnenje ženske je premalo cenjeno in se ga velikokrat kar presliši.

— Pa doma?

— Doma smo pa enakopravni. Hišo sva skupaj naredila, blagajno imava skupaj in če denarja zmanjka, ga zmanjka obema.

— Kako pa proslavljate osmi marec?

— Doma otroka še posebno skrbno pospravita in pogneta mizo, mož pa mi prinese šopek in je še bolj pozoren kot sicer.

Tu v TOZD pa običajno dobimo darilo in pogostijo nas. Glede teh obdaritev bi rekla tako: raje imam drobno darilce, če mi je leto izročeno prisrčno in toplo.

In zdaj še pomenek s Cveto.

— Tudi vi ste dolgoletna sodelavka, kajne?

— Da, že 17 let sem pri hiši. Bila sem v Stavbnem mizarstvu na Slomškovi, potem na upravi na Langušovi, v Roleti, v Mizarstvu na Parmovi in sedaj tu, v Stavbnem mizarstvu.

— In kaj delate sedaj?

— Delam pri stroju za zunanjo obdelavo okenskih okvirjev. Delam 8 ur stoje, kar je težko fizično delo, vendar ga rajši opravljam, kot pa da bi delala na »krapanju«, ki mi ne leži.

— Ali kje sodelujete — v sindikatu, ali kje drugje?

— Sem delegat »Hoje« pri občinskem sindikatu Lj.-Vič-Rudnik, kjer sem se na sejah nekajkrat oglašila, a sem imela občutek, da sem naletela na gluha ušesa. Tako sem na teh sestankih utihnila.

— Pa drugje?

— Naši sestanki v TO mi niso všeč. Zdi se mi, da smo se včasih znali drugače pogovoriti. Sedaj pa največkrat »udrihamo« eden čez drugega.

— In kaj bi rekli o 8. marcu?

— Dan žena je lep praznik in ga je treba pričakati v prazničnem vzdušju. Ne vem, kako ga bomo tu v TOZD praznovali. Treba bi bilo pripraviti nekaj prijetnega, veselega. Sicer pa bova šla ta dan skupaj z možem kam ven.

— Pa enakopravnost?

— Doma imamo enakopravnost. Mož mi pomaga

če je treba. Če sem kje sodelovala in šla na sestanek popoldne, ni nikoli nasprotoval. Vendar pa sama mislim, da je bolje, da nikamor ne grem. Imam prehud in predolg jezik, pa kaj hočemo, sem pač Štajerka.

Na skupnih službah sem se pa ustavila pri Ivanki, članici DS »Hoja«, namestnici predsednika DS, članici disciplinske komisije skupnih služb in aktivni sindikalni delavki. Že skoraj 14 let dela v našem kolektivu.

— Ivanka, ali si opazila v teh letih kakšne spremembe v položaju ženske-delavci in ženske-matere?

— Če pogledam takole deset let nazaj, moram reči, da se je v službi še močno čutilo razlikovanje moški — ženska. Sedaj pa je vedno več žensk v samoupravnih organih, ženske prevzemajo funkcije in delajo na odgovornih delovnih mestih. K temu je svoje prispevala sicer tudi izobrazba, pa vseeno, te spremembe niso samo zaradi tega ampak tudi zaradi uspešnosti pri delu. S svojim trdim in uspešnim delom smo postale enakopravne v tovarnah in prisilile moža, da so o nas pričeli drugače gledati.

— In žena-mati?

— Položaj žene-matere pa še ni rožnat. Še vedno jo med delom skrbi kaj je z otrokom, ki ga je pustila samega doma. Premalo je še VVZ. Tudi v naši viški občini vem za primere, ko mati doma zaklene otroka, ker ga nima komu izročiti v varstvo.

Tudi za šolarje še ni dovolj poskrbljeno. Do 4. razreda je varstvo v šoli. Potem pa ga ni več. In kaj z otrokom? Velikokrat je prepuščen sam sebi in išče na ulici razvedrila ter družbe. Prav zato je na našem koncu bilo že nekaj zelo težkih nesreč.

— Je morda tu eden od vzrokov, da se žena-mati še vedno premalo vključuje v aktivnost izven doma?

— Prav gotovo! Kako pa naj mati sedi na sestankih in je pri stvari, če pa ve, da se njen otrok prav takrat potepa sam naokrog.

— In kaj meniš o zaposlitvi ženske?

— To, da smo zaposlene, pomeni za nas ekonomsko neodvisnost, po drugi strani pa še vedno dvojno delo in precejšnje obremenitev. Tudi gospodinjski

stroji ne naredo vsega in ne sami.

— In kako želiš praznovati osmi marec?

— Rada bi, da bi ga enkrat praznovala vse ženske s »Hoje« skupaj. Saj bi bila to lahko le skromna proslava, srečanje, a bilo bi lepo, ko bi praznovala skupaj.

Podpeška Galanterija je znana tudi po tem, da je po starosti zaposlenih med najstarejšimi, da pa kljub temu mnogi, tudi potem ko so že upokojeni še ostanejo na svojih delovnih mestih. Toda tudi ti z nezmanjšanim zagonom pomagajo ustvarjati lepši jutri, tako kot so to počeli vsa leta nazaj. Njihov zgled in izkušnje so nam vsem v veliko korist. In med te sodi tudi kuharica Marija s katero je potekal naslednji pomenek:

— Kakšno je bilo vaše življenje?

— Že v mladih letih, ker sem iz revne družine, sem se udejvala pri okoliških kmetih na Dolenjskem, da sem prisluzila kos ali rezino kruha. Nato sem nadaljevala s težaškim delom pri gradbenem podjetju in od 1948. leta dalje v Podpeči.

— Kako to, da ste kot mlada ženska delali kot težaški delavec?

— V tistem času se ni smelo spraševati ali je delo lahko ali težko. Potrebno je bilo delati, za življenje pa je bil pomemben vsak zaslužen dinar.

— Kaj vas je navedlo, da ste se odločili za poklic kuharice?

— Morda ravno bojazen, da je bil človek bolj lačen kakor sit ter pa veselje do kuhe, saj tudi na ta način dokažeš svoje znanje in sposobnost.

— Kaj menite o poklicu kuharice?

— Vsako delo ima svoje dobre in slabe strani in na vsakem delovnem mestu je potrebna zvrhana mera odgovornosti, če hočeš zadovoljiti potrebe in želje. Kuharici je težko zadovoljiti toliko različnih okusov, toda izbor prehrane se naglo širi.

— Doživite pohvale ali pripombe za svoje delo?

— Kakor sem že rekla je težko zadovoljiti vse okuse. Neprijetno me prizade neupravičena kritika, poskušam pa uresničiti vse dobronamerne pripombe. Ni pa lepšega doživetja,

vsaj zame, če je abonent zadovoljen.

— Bliža se 8. marec, ali žene dovolj uveljavljate svoje pravice?

— Ker je v našem kolektivu največ žensk, menim, da smo premalo aktivne in zastopane v različnih samoupravnih organih. Prepričana namreč sem, da ženske po svojih sposobnostih pravič ne zaostajajo za nasprotnim spolom.

— Ali ste doživeli kakšno spremembo, ko ste se upokojili?

— Ker nadaljujem z rednim delom ni sprememb v načinu življenja. Vendar, če ne bi nadaljevala z delom v TOZD bi poprijela drugje za delo, saj moraš stalno gibati in delovati, če hočeš navkljub letom ostati vitalen in pa v toku z dogajanji.

— Vaše želje?

— Moja velika in kakor izgleda neuresničljiva želja je lasten dom. Toliko smo pričakovali od Stanovanjske zadrage »MOJ DOM«, pa je na vseh nivojih zamrlo. Vplačali smo že določeno vsoto denarja, pa kljub obljubam še vedno nič. Seveda želim sebi in ostalim zdravja, kolektiv pa naj bo tudi v bodoče tako enoten in odločen, kot je bil vsa leta doslej, saj bo s tem dokazal umestnost naložb za boljši jutri.

***

In na koncu naših pomenkov naj še enkrat želimo Milki Fister, Cilki Fajdiga, Cveti Heine, Ivanki Schwarzmann, Mariji Javornik ter vsem ostalim našim sodelavkam vse najlepše ob njihovem prazniku — dnevu žena z željo, da bi se jim njihove še neuresničene želje čim preje uresničile.

ZAHVALA SODELAVCEM

Ob zaključku svoje mandatne dobe se uredniški odbor glasila »Hoja« zahvaljuje dopisnikom in ostalim sodelavcem, novemu uredniškemu odboru, ki bo izvoljen v mesecu marcu, pa želimo uspešno delo.

Uredništvo

● ŠE VEDNO NEDOREČENOST V SAMI IZBIRI IN DEFINICIJI PROIZVODNEGA PROGRAMA

MOŽNOSTI PLASMAJA V LETU 1978

Stanje je resno, to pa nam pove tudi podatek, da je ob večkratnem preverjanju podatkov ter zbranih informacij planskoanalitska služba v prvem osnutku plana za leto 1978 povečala predvideno realizacijo v primerjavi s preteklim letom komaj za 13 odstotkov

Ob navedeni problematiki se moramo najprej dotakniti splošne gospodarske situacije in pa posebej stanja v lesnopredelovalni industriji, tako doma kot v svetu.

Po hudi gospodarski recesiji, ki je dosegla vrhunec nekako v drugi polovici leta 1975, je gospodarstvo ponovno začelo dobivati daha v začetku leta 1976, pri nas še zlasti po sprejetju Zakona o zagotovitvi plačil v aprilu istega leta; med dejavnostmi industrije je prav lesna industrija med tistimi, ki v obdobju zadnjih dveh let beležijo eno največjih stopenj rasti celotnega dohodka, s tem, da je prišlo najprej do pozitivne konjunktore pri proizvodnji stanovanjskega pohištva in da je prišlo precej pozneje do oživiljanja proizvodnje stavbnega pohištva, ki je vezana na gradbeno operativno.

Zaključek bi bil, da naša delovna organizacija, oziroma nekateri naši TOZD niso koristili vseh možnosti, ki so se ponujale; isto pa lahko zaključimo po prvem osnutku plana za leto 1978, ki predvideva nizko povečanje celotnega prihodka za DO »HOJA«.

Mislím, da že naslov sam »Možnosti plasmaja«, če se poglobimo, daje delni ali pa že kar bistvo odgovora in da se ob tem moramo zamisliti in začeti graditi našo prihodnjo strategijo.

Plasma — plasirati! Kaj in kako plasirati?

Kakšen pristop imamo in ga nameravamo imeti, oziroma ga moramo imeti; ali imamo željo in voljo priti iz anonimnosti in se aktivno vključiti v tržna dogajanja in le-ta tudi kreirati ali še dalje nameravamo biti več ali manj pasivni opazovalec dogajanj na trgu in čakati na tretjerazredne posle in dela, ki za druge proizvajalce niso zanimiva in rentabilna.

Ko govorimo o plasmaju, moramo vedeti, kaj plasirati, oziroma kaj je izhodišče naše dejavnosti:

1. plasirati, kar trenutno pač imamo v programu in kar lahko pride ob trenutni proizvodni opremljenosti in strokovni zasedenosti iz proizvodnih linij, ali

2. priti z izdelanim konceptom in programom proizvodnje in prodaje kot rezultatom tržnega pristopa dejavnosti, tako da bo taka ali drugačna proizvodnja oziroma proizvodni program temeljila na poglobljenih analizah in izkustvih; pri tem pa moramo vedeti, da za dober končni rezultat ni zadosti, da neko stvar znamo samo dobro narediti, temveč je važno kaj delamo, komu in kako navedeni proizvod ponuditi, prodati, plasirati.

Torej, problem in rešitev naših težav je predvsem v tem, da smo v celotnem ciklusu preveč zanemarjali in zanemarjamo dve fazi, ki sta sestavni del ciklusa proizvodnje in prodaje, tj. tako imenovana problematika trženja in da pri tem v naši aktivnosti izpadata dve osnovni veji, brez katerih ni danes nobene gospodarske dejavnosti oziroma proizvodnje, to je:

a) priprava proizvodnje, pri čemer pa ni bistvena samo proizvodna problematika, temveč tudi razvoj proizvoda, študij estetskih, funkcionalnih, oblikovnih, stroškovnih in cenovnih elementov itd.

b) plasiranje proizvoda, naša vloga mora biti aktivna, bodoči potencialni kupci morajo biti o artiklu dobro obveščeni, artikli jim morajo biti prav ponudeni. Tu moramo biti dinamični in odprti, z našimi artikli moramo bolj na teren, pa naj si gre za domači trg ali izvoz. V pisarni je težko prodajati in če naša sedanja organiziranost v komerciali tozadevno ni najboljša, bomo pač morali organizirati predstavnisko in potniško službo za domači trg, v izvozu pa si bomo pomagali s posredniki.

Vedeti moramo, da so možnosti plasmaja odvisne od tega, če se bomo znali in tudi vključili v preje navedeni koncept proizvodnje in prodaje; pri tem pa ne gre in ne sme iti samo za plasma, kajti samo to je zadnja

faza organizirane in študijne dejavnosti, ki pravzaprav pokaže, kako in ali so bile pripravljene in izvedene vse predhodne faze in ali smo res proizvajali za trg in za kupca, ali pa smo samo nekaj delali, da smo pač delali, brez ozira na to, ali bo ta naš proizvod prišel do porabnika, oziroma koliko nam bo bodoči uporabnik zanj priznal.

- **Konkretna možnost proizvodnje in prodaje v tem letu so za naše posamezne TOZD zelo različne, pač odvisno od tega, koliko smo znali pri našem delu in aktivnosti že upoštevati spredaj navedeno.**

Najbolj šibki člen v celotni dejavnosti naše delovne organizacije je še vedno nedorečenost v sami izbiri in definiciji proizvodnega programa. Mislím, da smo tozadevno kljub temu nekoliko dlje v TOZD Stavbno mizarstvo in Tesarstvo in da je postavljena vsaj groba usmeritev in da se postavljeni program vsaj v gromem tudi izvaja; tako vsaj za navedena TOZD v tem letu, pa tudi v bližnji bodočnosti, ne bo problema zasedenosti razpoložljivih proizvodnih kapacitet — drugo je sicer vprašanje rentabilnosti, o čemer nekaj besed v nadaljevanju!

Povsem drugačna pa je problematika v dejavnosti pohištva, pa naj si gre za TOZD Podpeč ali Polhov Gradec; tu od proklamacije, da bomo proizvajali pohištvo, še nismo prišli dosti dlje in nam tudi trenutno stanje zasedenosti to nazorno potrjuje. Na tem področju najbolj prihajata do izraza dve naši veliki slabosti, o katerih smo že govorili, in sicer:

— izbira oziroma premalo striktno izvajanje proizvodnega programa;

— prevelika stihija, neorganiziranost oziroma netržni pristop pri delu.

Zdaj se na tem področju vsaj v miselnosti stvari obračajo na bolje (tu je mišljeno sprejemanje koncepta organiziranja razvoja, analize trga, organiziranje prodajnih kanalov, formiranje predstavniske službe itd.).

V pohištveni dejavnosti (tako Podpeč kot Polhov Gradec) nam trenutno še vedno manjka v programu pohištva nosilni artikel, vsaj zaenkrat to tudi ni nikjer nek pravi, tipičen, masovni proizvod iz pohištva, temveč je proizvodnja razdrobljena, tako v Podpeči na vrsto galanterijskih izdelkov ali polproizvodov za ostale proizvajalce pohištva (»ALPLES«, »JELKA«), v Polhovem Gradcu pa na močno razdrobljeno in rentabilnostno vprašljivo individualo. Manjkajo nam še zlasti zanimivi lastni programi, za masovno proizvodnjo in prodajo, ki bi jih lansirali po vhojenih poteh marketinga (redki izjemi sta HO-PO in ABC pohištvo, ki bi jih z nekaterimi oblikovnimi in funkcionalnimi izboljšavami in proizvodnimi ter tehnološkimi spremembami lahko proizvedli in prodali v znatnih količinah).

Tako pa se še vedno srečujemo z razdrobljenostjo proizvodnje, kupci so nezanesljivi — slučajni, zasedenost pa niha vsak trenutek od velike obremenjenosti pa do nezasedenosti; pri taki vrsti in strukturi proizvodnje je tudi organiziranje in planiranje proizvodnje in prodaje izredno težko in komaj zadovoljivo. Zato je čimprej najti pravo fizionomijo proizvodnje in izpeljati povezavo in delitev dela med TOZD Podpeč in Polhov Gradec pri proizvodnji in prodaji pohištva; ob tem bo nujno odmeriti pravo mesto in vlogo tudi sedanji tako imenovani individualni proizvodnji v Polhovem Gradcu, da se ne bomo ukvarjali s podobnimi problemi, kot v preteklem letu in tudi še trenutno.

Dokler ne bomo napravili na področju proizvodnje in prodaje pohištva spredaj navedenih premikov, tudi ni moč pričakovati bistveno boljših rezultatov in to velja tudi za leto 1978. Ob jasno postavljenem konceptu in proizvodnem programu bomo lahko reševali tudi problem slabe tehnične opremljenosti.

Jasen program razvoja zahteva tudi banka, kamor bomo nujno morali po sredstva za investicije, če se bomo hoteli premakniti iz sedanjega mrtvega hoda; ob sedanji tehnični opremljenosti, pa naj si gre za katerikoli TOZD, ne bo pravega napredka, z lastnimi sredstvi pa tega problema ne bodo rešili, ker je konkurenca že sedaj toliko pred nami in bi mi še bolj zaostajali.

Da je stanje resno, nam pove tudi podatek, da je ob večkratnem preverjanju podatkov ter zbranih informacij planskoanalitska služba v prvem osnutku plana za leto 1978 povečala predvideno realizacijo v primerjavi s preteklim letom komaj za 13%. Vemo pa, da bi za rentabilno poslovanje ob sedanji strukturi proizvodnje in z njo povezanih stroškov morala realizacija znašati blizu 30 starih milijard.

Če povzamem: v letu 1978 bodo še nadalje napor in prizadevanja usmerjeni zlasti dejavnostim, ki so bile tudi v preteklem obdobju predmet naše večje aktivnosti, tj. zlasti pohištveni in galanterijski proizvodnji, ki imata tudi najmanj izpopolnjen in obdelan proizvodni in prodajni program.

Poleg intenzivnejše in organiziraneje obdelave domačega tržišča, bomo morali ne glede na slabšo rentabilnost, povečati našo aktivnost za prodor na zunanje tržišče; ravno na tem področju je v zadnjem času prišlo, ne glede na velik izpad del za Libijo v zadnjem letu, do določene stagnacije. Širši, narodnogospodarski interesi bodo tudi v bodoče zaradi deviznih učinkov stimulirali tiste delovne organizacije, ki več izvažajo: to je še posebno pomembno pri uvozu opreme, kjer imamo mi skoro neomejene potrebe.

Poleg tega pa je izvoz zelo zanimiv tudi zato, ker so izvozni posli ob solidni kvaliteti izdelkov in ob rednih odpremnih terminih, eni od najbolj stalnih poslov.

Tu bomo morali bolj smelo in hitreje iz sedanjih okvirov oziroma iz proizvodnje skoro izključno po naročilu za enkratne objekte, oziroma opremo le-teh. Več prostora bo moralo dobiti v proizvodnem programu serijsko stanovanjsko pohištvo (ABC in drugo) za domači trg, zanimivo pa zna biti tudi inozemsko tržišče, kar nam kaže nekaj zadnjih primerov (mizne plošče za Belgijo, glasbeni regal za ZDA, itd.). Navedeno ne velja samo za Polhov Gradec, temveč tudi za nekatere druge TOZD, zlasti Podpeč.

Direktor komerc. sektorja:
JOŽE BERNIK, dipl. oec.

● AKCIJSKI PROGRAM JE PRIPRAVLJEN

KONTROLA KAKOVOSTI

Z novo ustavo smo tudi v temeljih premaknili odnos do kakovosti

Organizacija zagotavljanja kakovosti je le ena od komponent organizacije združenega dela kot sistema, zato je tudi delovanje kontrole, kot podkomponente sistema povezano še z izbiro programa, tehnologijo procesa, študijem sredstev za delo, z raziskavo tržišča itd.

Vsekakor pa je najbolj odločujoča komponenta človek-delavec. Še vedno so namreč posamezniki, ki si pod krinko trenutnih podjetniških uspehov, prav na račun slabe kakovosti, prisvajajo lažno zaslužnost in ustvarjajo avtoriteto sposobnosti ter krepijo svoj vpliv celo do skrajnosti.

Z novo ustavo smo tudi v temeljih premaknili odnos do kakovosti, kot ene pogojnih komponent svobodnega dela, ki kakovost ne le ustvarja temveč jo hkrati tudi koristi za svojo optimalno učinkovitost. S tem pa je jasno napovedan boj vsem oblikam odtujevanja rezultatov dela, pa tudi izkoriščanja človeka po človeku prek slabe kakovosti.

To so odlomki iz uvodnega dela akcijskega programa za zagotavljanje kakovosti, v katerem smo hoteli poudariti kaj nas je vodilo pri sestavljanju programa. Program je razdeljen na štiri dele in več poglavij. Deli programa so:

- uvod;
- cilji in podrobna razdelitev;
- plan izvajanja;
- zaključki.

Osnovni cilj zadane naloge je v organiziranem zagotavljanju kakovosti (preverjanje, spremljanje in evidentiranje kakovosti z različnimi kazalci, preventivno učinkovanje v tekoči proizvodnji).

To pa lahko dosežemo le z natančno določenim postopkom izvedbe. Postopek je razdeljen v več stopenj, in sicer:

- odločitev, spoznavanje in pripravljala dela;
- definiranje proizvodnih procesov;
- kontrolna tehnologija;
- oblikovanje sistema in dokumentacije;
- izobraževanje delavcev;
- uvajanje;
- organiziranost in povezovanje;
- oblikovanje in uvajanje informacijskega sistema kakovosti;
- regulacija, krmiljenje kakovosti;
- motivacija;
- zaključki (elaborat — priročnik za delo).

Vsaka teh stopenj, pa najprej v svojih podstopnjah natančno konkretizira delo. Program je bil v celotnem obsegu predložen v razpravo ožjemu in širšemu

kolegiju, ki sta ga ugodno ocenila, potem pa ga je delavski svet potrdil. Izrečena je bila tudi načelna odločitev za začetek izvajanja in na osnovi tega sestavljen terminski plan z zaključki.

DS je imenoval tudi vodjo projekta (to je avtor tega sestavka). Če poskušamo danes ugotoviti, do katere stopnje smo izvajali program, lahko ugotovimo, da dalje kot od načelne odločitve za začetek nismo prišli. Med razlogi za to bi našli nekaj ugotovitev:

— odločitev za izvajanje programa ne sme biti v nobenem primeru le načelna, ampak mora biti plod načrtno poslovne politike podjetja, ki jo izvaja in vodi najvišje vodstvo s sodelavci. Odstopanje od te zahteve povzročajo, da posamezniki, med njimi tudi vodje sektorjev, niso pripravljani sodelovati ali pa so prezasedeni;

— zagotavljanje kakovosti je načrtno planiranje, ki zahteva visoko stopnjo organiziranosti, ki jo pri nas nekateri oddelki in službe v tem trenutku še ne dosegajo;

— strah pred povečanjem stroškov režije povzročajo odpor posameznikov ali manjšo zavzetost in drugo.

Le v TO Stavbno mizarstvo smo se z vodstvom samostojno odločili, da pričemo izvajati program, kar

Kontrolor Kogovšek na Stavbnem mizarstvu kontrolira viskoznost laka

je precejen premik, vendar lahko v prihodnosti povzročijo odklone od koncepta, ki ga bo morda sprejela DO Hoja pri izvajanju politike kakovosti.

(V prihodnji številki bodo opisane natančne in konkretne akcije, ki jih bomo sprejeli in izvajali).

B. ANDRIČ

● POGOVOR V KRAJEVNI SKUPNOSTI ŠKOFIJA

Še neizkoriščene možnosti

Končno je omogočeno, da krajevna skupnost prične uresničevati svoj razvoj v okviru urbanističnega načrta izgradnje individualnih hiš in industrijskih objektov v določeni coni

Škofljica, kraj, ki je 10 km oddaljen od Ljubljane, je bila devet let rezervat nedorečene lokacije za izgradnjo avtoceste Ljubljana—Zagreb. Končno je bila sprejeta in potrjena severna varianta izgradnje ceste, ki določa, da poteka trasa nove ceste severno od naselja po hribovih mimo gradu Lisičje, s tem pa je bilo krajevni skupnosti Škofljica omogočeno, da prične uresničevati svoj razvoj v okviru urbanističnega načrta izgradnje individualnih hiš in industrijskih objektov v določeni coni. Zaradi omejenih problemov je krajevna skupnost Škofljica postala nerazvita. Nima primerno urejene trgovine, obrata družbene prehrane, zelo slabo šolo, nima prostorov, kjer bi se zbirala mladina in sestajale družbenopolitične organizacije.

Ko smo se pred nedavnim pogovarjali s člani krajevne skupnosti, jih je zanimal gospodarski razvoj naše delovne organizacije, zlasti še razvoj TOZD Žaga Škofljica, kjer posedujemo približno 17 ha površine, ki je v industrijski coni. Ta površina pa še ni izkoriščena tako kot je bilo predvideno v načrtih razvoja izpred desetih let, čeprav so bila v to vložena velika sredstva za pilotiranje temeljev in nasipavanje mehkih tal s premogovni-

mi ugaski. Seznanili so nas, da z njihove strani ni ovir za izdajo dokumentacijskega gradiva za morebitno rekonstrukcijo obstoječega objekta ali za izgradnjo novega. Zanimani so za naš čimvečji in čim uspešnejši razvoj, saj je TOZD Žaga največja delovna organizacija v krajevni skupnosti. Krajevna skupnost dobi do leta 1980 nov vodovod iz Iškega vintgarja, dokončujejo kanalizacijo s čistilno napravo, v letu 1979 pa se bo pričela izgradnja

nove šole iz samoprispevkov.

Ob naštetih razvojnih načrtih krajevne skupnosti se že kaže veliko zanimanje delovnih organizacij za izgradnjo proizvodnih objektov na tem območju. Zato je gradbeni odbor pri krajevni skupnosti večkrat že postavil vprašanje, kakšen je načrt TOZD »Žaga Škofljica« o izkoriščanju zadnje površine v srednjeročnih konceptih razvoja. Predvsem zato, ker je naš prostor tik ob železniški postaji in imamo industrijski tir, ki predstavlja veliko prednost transporta v sedanjem času.

- V teh vrsticah sem namreč kazal samo nekaj misli,
- na še neizkoriščene možnosti razvoja in TOZD »Žaga Škofljica«, kar naj bi bila tudi možna študija razvoja v okviru delovne organizacije Hoja.

JANEZ CIMPERMAN

● PRAV JE, DA VSI VEMO

TUDI SESTANEK JE DELOVNI PROCES

Sleherni sestanek bi moral imeti svoj uvod, jedro in zaključek

V vsaki normalni proizvodnji poznamo faze dela, ki si sledijo v logičnem zaporedju, tako da na koncu pridemo do želenega rezultata — proizvoda ali storitve. Da pa je ta rezultat proizvod kvaliteten in poceni, morajo biti vse faze usklajene, ne smemo jim zamenjati vrstnega reda ali jih celo izpustiti. Torej, točno po predvidenem planu, da teče brez zastojev kot dobro utečen stroj.

Prav ta utečen stroj nam večkrat daje »misliti« na raznih sestankih, sejah, dogovorih ali kakorkoli že imenujemo konkretno pogovarjanje o določenem (včasih na žalost tudi o nedoločenem) problemu — proizvodu. Mislimi zato, ker imajo naši sestanki vse preslabo povezane faze dogovarjanja, mešamo vrstni red, izpuščamo faze in proizvod oziroma problem je rešen polovičarsko.

In če iščemo boljše rešitve v tehnologiji in proizvodnji, kjer se neposredno dela, zakaj jih ne bi tudi v sestankih, kjer gre večkrat tudi za zelo pomembne stvari — probleme. Že v osnovni šoli so nam vcepili v glavo, da mora vsaka stvar, tako tudi sestanek, imeti uvod, jedro in zaključek.

Pod uvod naj bi razumeli fazo priprave, katero si vsak sam udeleženev v procesu dela — sestanka, izdelava na svojem področju že pred sestankom. Torej na sestanku naj pride pripravljen. Pod jedro razumemo neposredno proizvajanje — dogovarjanje, izmenjava mnenj in to konkretno, tako konkretno kot mizar na krožni žagi odžaga ploščo, ker ima v roki prirezovalno listo, izdelano v pripravi dela. Včasih je sam proizvodni cikel dolg, dolgi so tudi sestanki. Na koncu dolgega proizvodnega ciklusa pride vreden in obogaten proizvod, na koncu dolgega sestanka pa utrujeni delavci, ki so sestankovali in proizvod-zaključek, ki je večkrat vprašljive kvalitete.

Pod zaključek naj bi razumeli fazo odpreme, ko je naš izdelek za širšo javnost. To naj v našem sestanku pomeni, kako so sklepi zapisani v zapisniku, razumljivi širši javnosti, kako iz njega veje strokovnost in ustvarjalnost udeležencev v sestankovanju.

Zaključek naj bi bil tak izdelek, da bodo udeleženci v tem proizvodnem procesu lahko nanj ponosni, tako kot je vsak ponosen, ko ti znanec na ulici hvali izdelek, ki je delo kolektiva, kjer si zaposlen.

ANTON ING. TEHOVNIK

● ZMANJŠEVANJE HRUPA NA DELOVNEM MESTU

IZBOLJŠANJE DELOVNIH POGOJEV

Služba za varstvo pri delu ima dolžnost, da opravlja poleg drugih nalog tudi občasne meritve jakosti hrupa na posameznih delovnih mestih

Po ustavnih določilih imajo delovni ljudje in občani organizacije združenega dela ter družbenopolitične skupnosti pravico in dolžnost zagotoviti pogoje za zdravo življenje. Med te spada tudi varstvo pred hrupom v delovnem in bivalnem okolju. Problematiko varstva pred hrupom na delovnih mestih obravnava že znani pravilnik o ukrepih in normativih za varstvo pri delu pred ropotom v delovnih prostorih.

Hrup imenujemo vsak nezaželen zvok. Tega pa v delovnih prostorih povzročajo sredstva za delo in v neposrednem okolju, v katerem delavec opravlja svoje delovne naloge. Hrup sicer ne ogroža neposredno delavčevega življenja, toda neredko ustvarja takšne zdravstvene okvare, ki v znatni meri znižujejo njegovo delovno sposobnost in zmogljivost, včasih pa povzročajo tudi trajno invalidnost. Tako je hrup eden izmed elementov pri delu pri katerih z gotovostjo predvidevamo, da bo prišlo do okvare sluha, če bo delavec izpostavljen trajno prekomernemu ropotu. Zato je potrebno s primernimi ukrepi zagotoviti delavcu ustrezno varnost pri delu, s tem, da se hrup na delovnem mestu zniža do predpisane meje.

● Škodljivost hrupa, kot poklicna bolezen:

Hrup preko 90 dB (A) na delovnem mestu vedno povzroča pri delavcu lažje ali težje okvare sluha. V začetku prehaja do prehodne okvare sluha, ki se v tih okoliščini zopet po nekaj urah, najkasneje v nekaj dneh povrne. To naglušnost imenujemo »prehodna naglušnost«. V tem primeru gre za šume v ušesih. Takšni šumi se pojavijo posebno pri delavcih, ki na novo nastopijo delo v hrupnem delovnem prostoru.

Če pa je delavec več let, iz dneva v dan podvržen močnemu hrupu pri delu, se ne pojavi samo prehodna naglušnost, pač pa pride do neozdravljive naglušnosti, ali trajne naglušnosti.

Pri obeh vrstah naglušnosti je značilno, da se najprej pokažeta v otopelosti ušesa za sprejemanje določenih visokih tonov, in sicer od 2000—8000 Hz.

Kako pomemben element škodljivosti zdravja je hrup navajam nekaj izkušenj povzetih iz svetovne literature:

Če je namen zvoka od 90 do 100 dB (A) se mora zanesljivo v povprečju 20 let pojaviti znatna trajna poškodba sluha. Pri hrupu od 100—105 dB (A) nastopa trajna poškodba v povprečju v 14 letih, pri jakosti zvoka 105 dB (A) pa se lahko pojavi že v 6 letih. Ta časovna obdobja se na prvi pogled zdijo dolga, vendar pa to pomeni, da se bo pri delavcu, ki dela v hrupnem obratu dlje časa v starosti 30—40 let že pojavila poškodba sluha, ki bo ustvarila znatne motnje pri

razgovoru. Poleg navedenih motenj, pa pride še do neskladnega delovanja posameznih organskih sistemov: neekonomično delovanje srca, želodca, možganov ipd. delavci postanejo raztrešeni, razdražljivi in duševno bolni, pozornost pada, pride do poslabšanja medsebojnih odnosov, vse to pa je vzrok za delavčevo sekundarno posledico: nesrečo pri delu.

● Tehnični ukrepi za zmanjšanje hrupa:

Sodobna lesna industrija, v katero lahko štejejo tudi našo delovno organizacijo, zadeva na vse večje omejitve, ki jih mora upoštevati že ob načrtovanju novega tehnološkega procesa. Hrup v tehnološkem procesu transporta, obdelave in predelave lesa, lahko postane tako močan, da je že zaradi zagotavljanja normalnih delovnih pogojev nujno sprejeti ukrepe za znižanje hrupa. Znano je, da konstrukcije delovnih priprav in naprav ter objektov niso več odvisne samo od ekonomske uteme-

ljitve, marveč morajo izpolnjevati natančno določene varnostne zahteve, med ostalimi, da delavci ne bi izgubljali sluha in, da bi lahko normalno delali.

Poznamo različne načine za preprečevanje hrupa. Pri tem pridejo še v poštev naslednji ukrepi:

a) zamenjava hrupnih strojev z manj hrupnimi.

b) Izolacija izvora hrupa. Tu se uporablja razne zvočne materiale, ki predvsem dušijo visoke tone, nato razne oblike zaščitnih kabin, namestitve zaslonov, ki preprečujejo odboj zvoka, oblaganje stropov in sten z oblogami, ki imajo sposobnost upijanja zvoka.

c) Z uvajanjem daljinskega opravljanja tako, da odstranimo delavca iz nevarnega področja škodljivosti hrupa.

d) Osebna varovalna sredstva, kot so švedska vata, čepke, pred zelo močnim hrupom (nad 105 dB (A)) pa se uporablja naušnike pod imenom »antifoni«. Zaradi nošenja sredstev za osebno varstvo pa se tudi zmanjša možnost komuniciranja. De-

lavca je težko opozarjati, nevarnost je, da preslišijo opozorilne signale ipd. Zato se s takim načinom varovanja proti hrupu, ne smemo zadovoljiti, temveč si moramo pomagati le začasno, dokler stanje ni sanirano in to z boljšimi tehničnimi rešitvami.

● Ukrepi za zmanjšanje hrupa v DO — Hoja

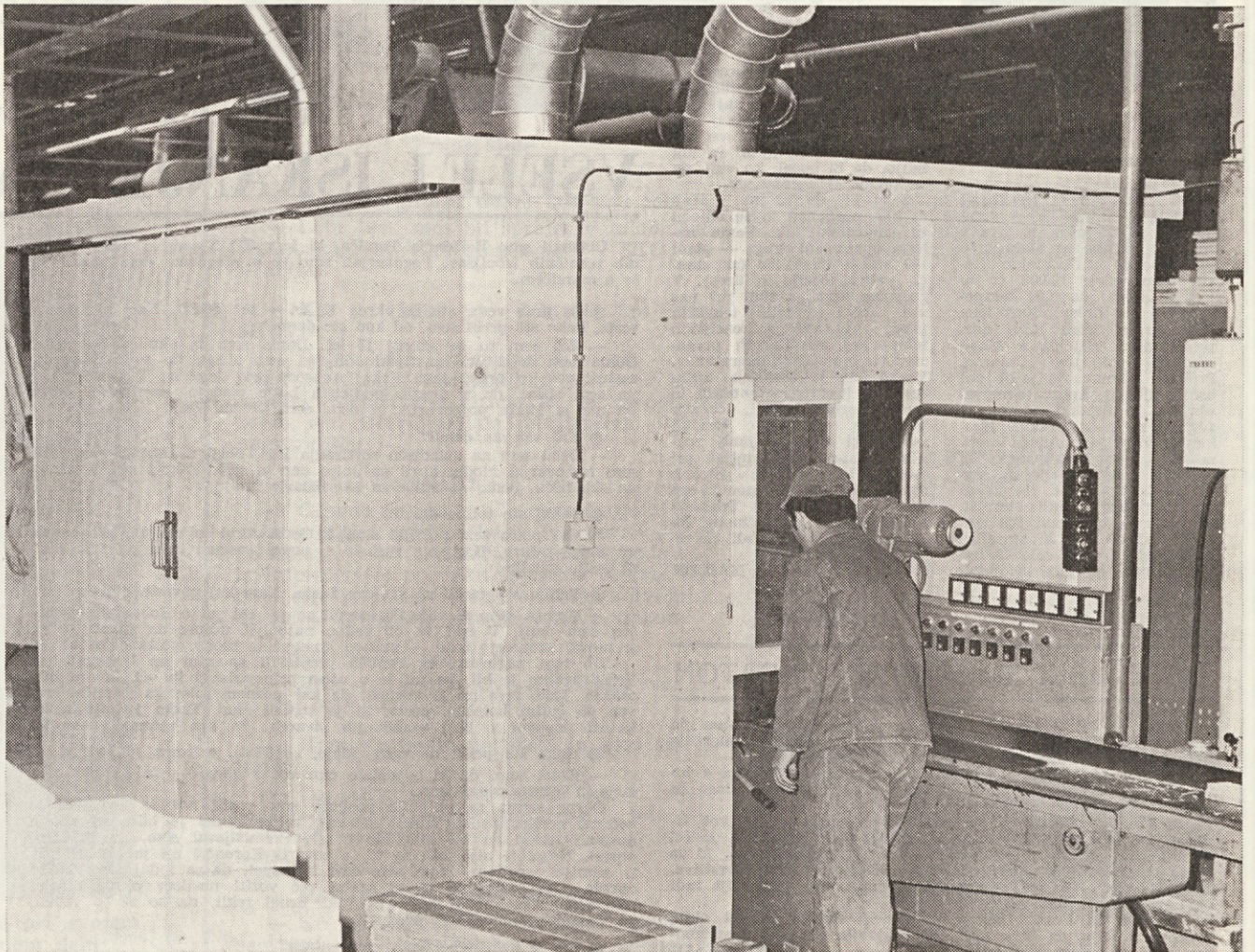
Služba za varstvo pri delu ima dolžnost, da opravlja poleg drugih nalog tudi občasne meritve jakosti hrupa na posameznih delovnih mestih. Posebno pomembno je opraviti take meritve pred pričetkom obratovanja novih delovnih procesov ali pa po priključitvi zahtevnih delovnih priprav in naprav. Na osnovi takih meritev smo prišli do rezultatov, ki so nam narekovali čim hitrejšo saniranje obstoječega stanja. Tako smo se že leta 1975 oprijeli najbolj kritičnih delovnih mest, na TOZD Stavbno mizarstvo pri dveh štiristranskih skobeljnih strojih (jakost hrupa 95 dB (A)) in na TOZD žagi Škofljica delovno mesto pri stroju za luščenje hlobovine (jakost hrupa 108 dB (A)), ter izdelali projekt kabinske zaščite proti hrupu. Pri štiristranskem

skobelnem stroju smo predvideli lokalizacijo hrupa v samem izvoru, kar pomeni, da smo strojno napravo obdali z zvočno izolacijsko kabino pri luščilnem stroju pa smo uporabili daljinsko upravljanje in zaščitili delavca-posluževalca z zvočno izolacijsko kabino. Po izvedbi projektne naloge so bile ponovno opravljene meritve jakosti hrupa s strani zavoda za varstvo pri delu.

Rezultati meritev so pokazali znatno zmanjšanje nivoja hrupa, in sicer od 20—23 dB (A), to pa pomeni, da so ta delovna mesta uspešno sanirana in je jakost hrupa sedaj v dovoljenih mejah.

Če pa povemo, da so te tehnične izboljšave v celoti izdelane v naši organizaciji in to med prvimi v slovenski lesni industriji, z uporabo domačih izolacijskih materialov, v končni fazi pa smo dosegli enako kvaliteto kot so drage uvožene (švedske, nemške) zvočno izolacijske kabine, lahko trdimo, da je to rezultat uspešnega sodelovanja med delavci DSSS in delavci TOZD.

LOGAR INŽ. JERNEJ

Kabinska zaščita pred hrupom pri štiristranski na Stavbnem mizarstvu

TEMELJNA ORGANIZACIJA ZDRUŽENEGA DELA »POHIŠTVO« NA RAZPOTJU

RAZVOJ JE POGOJEN Z NOVIMI INVESTICIJAMI

Vse predolgo smo stagnirali pri dopolnjevanju tehnologije, medtem ko so naši konkurenti dokaj prizadevno sledili razvoju tehnologije — Srednjeročni razvojni program sicer predvideva velike investicije pri nas, vendar bodo morala imeti ta predvidevanja veliko bolj trdno osnovo

V času obstoja posamezne delovne organizacije je veliko obdobje, ki se nam zdi izredno pomembna glede odločitev o nadaljnjem razvoju. Pozneje se taka prepričanja ovržejo ali potrdijo. Najpogosteje so to odločitve o proizvodni usmeritvi, tehnološko-tehničnih spremembah, organizacijskih posegih in seveda spremembe v samoupravnih odnosih.

Kolektiv TOZD »Pohišstvo« čaka in čaka na take spremembe. Čakanje pa se spreminja v apatijo in grenkobo. Kolektiv verjame samo še stvarnim akcijam, obljubam pa že dolgo ne.

● SO BILE ODLOČITVE PRAVILNE?

V okviru delovne organizacije smo solidarno združevali finančna sredstva za investicijo v proizvodnjo veloz plošč v prepričanju, da bo pozneje ta proizvodnja s svojo akumulacijo pomagala pri investicijskih vlaganjih v ostalih TOZD »HOJE«: Glede na utemeljitve, ki so bile podane, je bilo to dokaj razumljivo. Upravičenost te investicijske naložbe je vsaj delno negirala ukinitve te proizvodnje konec leta 1976, vendar je tudi ta zahtevala dodatna finančna sredstva. Smatramo, da je bila storjena osnovna napaka v tem, da nismo pred to investicijo zagotovili boljših pogojev za proizvodnjo že obstoječih TOZD (npr. pohišstvo, tesarstvo), saj bi bile poznejše poslovne odločitve veliko lažje in trenutno stanje manj kritično.

Tako so bili pomembnejši investicijski posegi v TOZD »Pohišstvo« zaključeni s postavitvijo dveh novih traktov, ki pa smo jih lahko uporabljali samo za skladiščne prostore. Sami prostori kot taki ne predstavljajo posebnega prispevka za racionalizacijo obstoječe proizvodnje, opominjajo pa, da smo za dalj časa prekinili modernizacijo oddelka pohišstvo, ki bi pri odločnejšem ukrepanju pomenila velik korak na poti k racionalizaciji proizvodnje in ugodnejšim ekonomskim učinkom. Planirali smo, da bomo sami ustvarili ustrezna finančna sredstva, s katerimi bi nadaljevali delo. Veliko smo pričakovali od poslovanja v letu 1976, kjer smo predvidevali večji ostanek dohodka po zaključnem računu. Ostanek dohodka brez amortizacije (1,5 milijard starih din) je bil zelo velik in naj bi predstavljal osnovo za izgradnjo dodatnih proizvodnih prostorov, prostorov za kotlovnico in za nabavo dela opreme. Žal so bila sredstva nujno potrebna drugim TOZD in delavska solidarnost je tudi tu odločila. Vedeli smo, da je delovni kolektiv TOZD »Galanterija« v nujni proizvodni preusmeritvi in da je v teh naporih potreben take pomoči. Smatramo, da smo s tem potrdili svojo

privrženost delovski solidarnosti in enotnosti v delovni organizaciji.

TOZD »Pohišstvo« bo tudi v prihodnje podpiral podobne pozitivne težnje v delovnih kolektivih, žal pa bo moral obnoviti lastno materialno bazo, ki jo že krepko načinja. V negotovosti je naš lasten obstoj in hitre odločitve ter energični ukrepi bodo nujno potrebni.

● DEJANSKO STANJE V TOZD »POHIŠTVO«

Oddelke žaga

Razen transportnih sredstev (kamion, viličar), ki so nabavljena po osvoboditvi, je ostala žaga taka, kot je bila pod prejšnjim lastnikom. Težko fizično delo na skladišču hlodovine, delovni pogoji v žagalnici, ki ne zadostujejo minimalnim zahtevam predpisov — to so značilnosti tega oddelka. Gravitacijsko območje zagotavlja dokaj kvalitetno surovino za žago, ki ima stalen krog odjemalcev, kar je omogočilo, da je tudi v kriznih obdobjih žaganega lesa poslovala rentabilno. Vsekakor ne smemo pozabiti na njeno vlogo v SLO.

V preteklem letu smo nekako izsilili adaptacijo žage, kar pa vsekakor ni stimulatívno vplivalo na tiste, ki si prizadevajo spremeniti sedanji status quo. Pričakovali smo vsaj moralno podporo. Le prizadevnosti neposrednih proizvajalcev se moramo zahvaliti, da smo kljub jesenskemu obdobju spravili žago pravčasno v obratovanje. Ne gre za večanje proizvodnih kapacitet, saj so ostali vsi stari stroji; želeli smo boljše delovne pogoje in možnosti, da se naknadno omogoči racionalnejša predelava lesne surovine, kar je cilj tudi ožje in širše družbe.

Oddelke pohišstvo

Osnova naše proizvodnje je slej ko prej izdelava pohištvene opreme, ki pa se bo vse bolj naslanjala na lastno surovinsko bazo. Seveda je ne smemo usmeriti izključno v proizvodnjo ploskovnega pohištva, saj naš gibanja na tržišču silijo v kombinirano proizvodnjo: ploskovni furnirani elementi v kombinaciji z masivnimi. Žal pa smo vse predolgo stagnirali pri dopolnjevanju tehnologije, kar pa ni oviralo naših konkurentov doma in na tujem, ki so dokaj zvesto sledili razvoju tehnologije. Izgubili smo tudi zadnji argument, s katerim smo pogosto dobivali naročila: če je razkorak v ceni pre-

velik, ni dovolj konkurirati samo s kvaliteto. Pri vse bolj zaostrenih tržnih razmerah temeljijo poslovne odločitve običajno izključno na ekonomskih izračunih. Kljub temu so bile proizvodne kapacitete skoraj vedno zasedene, čeprav se je občutno skrčil obseg sprejemljivih naročil tudi zato, ker pogosto tehnološko nismo bili sposobni izdelati določene opreme.

Za preureditev tehnologije v TOZD »Pohišstvo« so potrebni pogoji, ki jih ne bo lahko izpolnili: izgradnja delovnih prostorov, ureditev energetike, ogrevanja, odsosovanja itd., torej pogojev, ki jih ostali TOZD več ali manj imajo, potrebujejo samo tehnološke dopolnitve. Seveda pa taka vlaganja zahtevajo velika finančna sredstva, dobre ekonomske učinke pa dosežejo šele po ureditvi tehnologije. Sedanji način ogrevanja je nezadosten, nevaren in neustrezen, saj je že prišlo do požarov v termogenih. Klimatske razmere v lakirnici sploh ne zadostujejo zahtevam, ki jih postavljajo proizvajalci lakov, s poliestri ne bi mogli delati. V montažnem oddelku je v zimskem času temperatura pod stropom +38°C, v delovni visini pa +5°C do +8°C. Delo z lepili je pri taki temperaturi dokaj nesigurno in reklamacije ne presenečajo.

Medskladiščnih prostorov med posameznimi fazami dela sploh ni. Obstaja prostor za vskladičenje nedokončane proizvodnje, do katerega se lahko pride le skozi celoten strojni in površinski oddelke. Kako je pri tem z zapraševanjem sveže lakiranih elementov, si kaj lahko predstavljamo. Izguba delovnega časa za ta transport je velika, saj je potrebno opraviti tudi povratno pot. V strojnem oddelku imamo na ca. 50 m² površine montiranih 6 delovnih strojev. Če eden obratuje, sta običajno vsaj dva delavca pri sosednjih strojih motena pri delu. Klimatske razmere so se v lakirnici s sušilnim kanalom vsekakor izboljšale, saj presega količina škodljivih

hlapov dovoljeno koncentracijo le trikrat (prej trinajstkrat). Samo lakiranje predstavlja ozko grlo, ki dirigira možnosti proizvodnje za oddelke pohišstvo. Obstaja veliko delovnih operacij, ki so jih drugod že mehanizirali, pri nas pa se še vedno opravljajo ročno.

To so le okvirni podatki za to proizvodnjo.

● KAKO NAPREJ?

Normalno je, da na domačem trgu pohištvene opreme nismo vzdržali konkurenčnega boja in da oddelke pohišstvo že več let nazaj ni poslovala rentabilno, saj noben bistveni delovni nalog ni prinesel ostanka dohodka, ampak precejšnjo izgubo. Izjema sta vsekakor delovna naloga za Libijo, ki pa sta agonijo tega oddelka samo prestavila za nekaj let. Vemo, da izredno uspešnih komercialnih poslov ne moremo čakati vsak dan.

Kako naprej? Nujno je, da posežemo po investicijah, da tako zagotovimo realne možnosti za nadaljnji uspešen razvoj TOZD »Pohišstvo«. V teku so že organizacijski ukrepi, s katerimi bomo morali prelomiti dolgoletno tradicijo, kar pa vsekakor ne bo lahko.

Srednjeročni razvojni program sicer predvideva velike investicije pri nas, vendar bodo morala imeti ta predvidevanja veliko bolj trdno osnovo. Najbolj zaskrbljujoče namreč je, da nimamo na razpolago veliko časa. Razvojni programi morajo biti obvezujoči in stalna skrb tistih, ki so že po položaju zadolženi, da njihovo realizacijo tekoče spremljajo. Dovolj je že planov in programov, ki so samo za to, da se ob koncu poslovnega leta ugotavlja, da niso izpolnjeni! Brez ustreznih proizvodnih programov smo zamudili v bližnji preteklosti dokaj ugodna investicijska gibanja.

V sedanjih gospodarskih prizadevanjih širše družbe, da bi v doglednem času uravnovesili zunantrgovinsko bilanco, pri kateri je važen izvoz, lahko da svoj prispevek tudi naš TOZD, saj je bil v preteklosti že pretežni izvoznik in tudi v okviru delovne organizacije je njegov delež v izvozu dokaj velik ob istočasno minimalnem izvozu. Delež izvoza bi lahko občutno povečali.

Nujno potrebno je, da uredimo svoje vrste na vseh nivojih, da osebna razpravljajna preusmerimo v tvorno debato in združenju v enotno akcijo vse tiste sile, ki jim je do razvojnega delovne organizacije. Kljub temu, da izgleda ta poziv pretiran entuziazem, je osnov zanj veliko. Osebna odgovornost, ažurnost in energično ukrepanje nas bi morala družiti že kot samoupravljalce. Ni mesta za razvojenitev vseh akcij! Kolektivi na vseh TOZD čakajo in pričakujejo veliko. Stagnacijo, ki jo je delno povzročilo tudi menjavanje vodilnega kadra, bomo morali takoj prekiniti: čaka nas delo brez odvečnega filozofiranja.

Na sestanku predstavnikov TOZD »Pohišstvo« in KS Polhov Gradec smo se o vsem navedenim temeljito pogovorili. Krajevna skupnost nas v naših prizadevanjih za sanacijo stanja enotno podpira.

ALBIN METEŽ, dipl. ing.

Naši planinci izkoristijo sleherno priložnost za vzpone v naše gore. Zdaj pozimi sicer mirujejo, zato pa bodo spomladi in poleti toliko bolj zagnani. Tale posnetek je sicer z enega izmed lanskoletnih pohodov v Julijce, toda kaj kmalu si lahko tudi v našem glasilu obetamo spet bolj »sveže« posnetke

PROBLEMATIKA TEMELJNE ORGANIZACIJE »TESARSTVO«

Obeta se nam lepša prihodnost

Pripravlja se sprememba generalnega urbanističnega plana tudi za Ižansko cesto in s tem se odpirajo nove možnosti razvoja

Tesarstvo je locirano na Ižanski cesti. Razvilo se je iz žage, ki je na tem prostoru delovala že med obema vojnama. Zaposluje povprečno 100 delavcev.

Dejavnost TO Tesarstvo:

- izdelava in montaža klasičnih strešnih konstrukcij;
- izdelava in montaža lepljenih nosilcev;
- predelava hlodovine: žaga je le internega značaja in dopolnjuje navedeni dejavnosti.

V skupni realizaciji zavzemajo vse večjo vrednost lepljeni nosilci.

Kljub temu, da smo med prvimi v državi začeli izdelovati lepljene nosilce, je opremljenost za izdelavo le teh še vedno slaba. Da je temu tako, je več vzrokov:

- naše tržišče ni poznalo novega izdelka, njegovih prednosti in kvalitete, kljub temu, da se je izdelek v tujini že uveljavil;
- premalo in prepočasno smo investirali za strojno opremo in pokrite površine;
- komercialno smo bili preslabo pripravljene za prodajo novega izdelka;
- proizvodnja je bila preveč obrtniška.

Poleg navedenega nas je pri razvoju morda najbolj oviralo nezazidljivo zemlji-

šče. Vsak objekt, ki ga zgradimo je postavljen le za določen čas. Po generalnem urbanističnem planu mesta je znano, da je naša lokacija predvidena za rekreacijsko površino. Pri realiziranju tega plana smo dolžni vse nove gradnje odstraniti na lastne stroške.

Tudi desetletni program razvoja DO Hoja, ki predvideva, da se celotno Tesarstvo preseli na industrijsko cono Vič, ni najboljši. Problematična je namreč selitev žage, brez nje pa je tesarska dejavnost praktično onemogočena.

Možnost postavitve žage na ICV pa se je še zmanjšala z ukinitvijo TO Vexlo.

V zadnjem času se stanje spreminja:

- pripravljamo spremembo generalnega urbanističnega plana tudi za Ižansko cesto in s tem se odpirajo možnosti razvoja naše TO tudi na obstoječi lokaciji;

- izboljšala se je komercialna obdelava tržišča, pa imamo delo tudi v zimskih mesecih;

- dela se na pridobivanju strojev in ostale nujne opreme;

- naša blatna dvorišča in transportne poti bomo asfaltirali;

- preuredili smo že garderobe, sanitarije, jedilnico in kuhinjo in s tem izboljšali pogoje vsem nam.

Upamo, da se bodo navedena hotenja nadaljevala z isto vneto in da bo v na-

šem glasilu HOJA pisalo tudi o uspešnem poslovanju naše TO Tesarstvo.

Seveda, k uresničevanju zastavljenih ciljev pa mora vsak član prispevati svoj delež.

Direktor TO:
IVAN KURENT

Dvorišče bo treba čimprej asfaltirati

DOPISUJTE

V VAŠE

GLASILO

»HOJA«

NOVI IZVRŠNI ODBORI

V januarju in februarju so bili v naših TO in na delovni skupnosti občni zbori članov sindikalne organizacije.

Na občnih zbore so bila podrobna podana poročila v triletnem delu sindikata. Po razrešnicah starim odborom, so bile volitve v nove izvršne odbore.

Novi odbori so podali plan dela za celo mandatno dobo in posebej za letošnje leto.

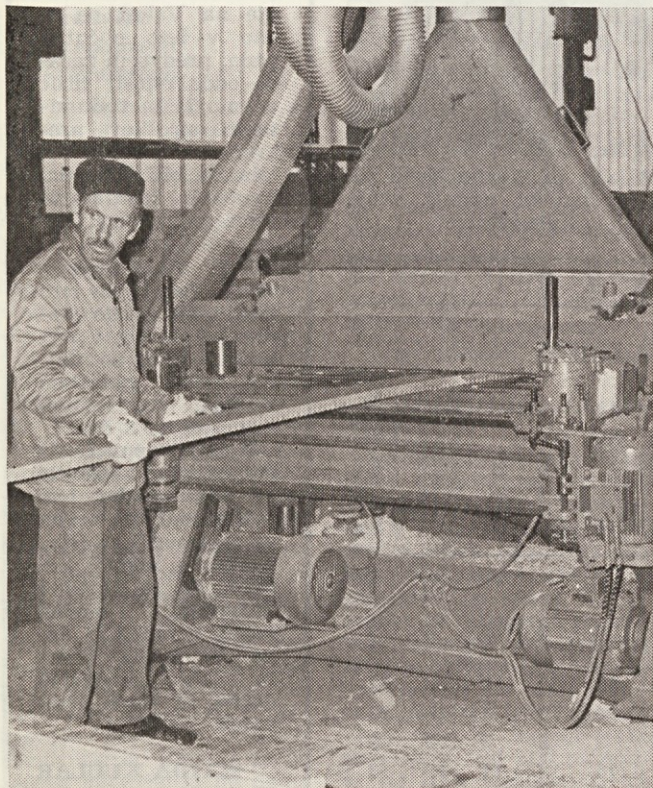
O novo izvoljenih predsednikih IOOOS sindikata bomo pisali v eni naslednjih številkih. Razveseljivo je, da so v njih precej zastopane naše sodelavke.

PREGLED NOVOIZVOLJENIH VODSTEV IOOOS

TO	Predsednik	Namestnik predsednika	Sekretar	Blagajnik
Galanterija Podpeč	Smole Marija II.	Šinkovec Alojz	Škrbec Jože	Smole Marija I.
Pohištvu, P. Gradec	Setnikar Ivan	Trnovc Matevž	Cankar Ivanka ml.	Božnar Rezka
Stavbno mizarstvo	Pevec Martin	Mavsar Milan ml.	Tavželj Janez	Stanišič Stanka
Tesarstvo	Fortuna Anton	Erčulj Janez	Rupnik Franc	Zaje Marica
Zaga Škofljica	Polončič Pavel	Jaklič Franc	Zavodnik Stane	Košak Ančka
Zaga Rob	Peterlin Lado	Gradišar Jože	Rupar Jože	Tekavec Pepca
Delovna skupnost	Logar Marija	Prebil Ivan	Schwarzmann Ivanka	Setnikar Jožica

Novoizvoljenim IOOOS želimo uspešno delovanje.

STANE MESAR

Pogled na obrat Tesarstva

● 22. DECEMBRA LANI IN 26. JANUARJA LETOS

Naš referendum je uspel

Sprejeti samoupravni splošni akti, ki so usklajeni z zakonom o združenem delu

22. decembra lani in 26. januarja letos je bil v naši delovni organizaciji referendum, na katerem smo sprejeli samoupravne splošne akte, ki so bili usklajeni z zakonom o združenem delu. Tako so bili sprejeti naslednji akti:

Samoupravni sporazum o združitvi dela delavcev v TOZD oz. DSSS, Samoupravni sporazum o združitvi TOZD v DO, Statuti TOZD in DSSS, Statut DO, Samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD in DSSS, Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke ter Pravilniki TOZD in DSSS o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

Iz zapisnikov volilnih komisij izhaja, da je referendum uspel v vseh TOZD in DSSS za vse samoupravne splošne akte. Slednje dokazuje, da je bila predhodna obravnava pravilno organizirana in da so bili delavci seznanjeni z vsebino posameznih aktov. Posebna pozornost je bila namenjena razpravam o pravilnikih o osnovah in merilih za de-

litev sredstev za osebne dohodke, in sicer zato, ker je to področje najbolj občutljivo za slehernega delavca v delovni organizaciji.

Kako so se delavci odločili za posamezne samoupravne splošne akte, je razvidno iz dveh tabel, ene, ki prikazuje podatke za

pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov, in druge iz katere so razvidni podatki o glasovanju za ostale samoupravne splošne akte.

IVAN BREŽIČ, dipl. iur.

Na Stavbnem mizarstvu so praktično referendum zaključili že do desete ure. Počakati je bilo treba le nekaj delavcev popoldanske izmene

PRAVILNIKI O OSNOVAH IN MERILIH ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE IN SKUPNO PORABO

Zap. št.	Ime TOZD oz. DSSS	Vpis. v volil. imenik	Štev. oddanih glasov	%	Število veljavnih glasovnic	Število neveljavnih glasovnic	Glasovali »ZA«	%	Glasovali »PROTI«	%
1.	Delovna skupnost	100	92	92	92		82	82	10	10
2.	Galanterija Podpeč	168	149	88,6	146	3	144	85,7	2	
3.	Pohištvo Polhov Gradec	119	106	89	103	3	92	77	11	9
4.	Stavbno mizarstvo	188	169	89,8	169		114	60,6	55	29,2
5.	Žaga Škofljica	54	54	100	51	3	47	87	4	13
6.	Tesarstvo, Ljubljana	101	82	81	81	1	81	72	8	6,5
7.	Žaga Rob	21	20	95	18	2	20	90	2	10

Balažič in Martinčičeva sta med prvimi oddala svoje glasovnice

O S T A L I S A M O U P R A V N I A K T I

Zap. št.	Ime TOZD oz. DSSS	Glasovali »ZA«										Glasovali »PROTI«						
		Vpisanih v volilni imenik	Število oddanih glasov	%	Število veljavnih glasovnic	Neveljavne glasovnice	Samoupr. sporazum o združitvi dela del. v TOZD-DSSS	Sam. sporaz. o združit. TOZD v DO	Statut TOZD in DSSS	Statut DO	Sam. spor. o med. prav., obvez. in odgovornostih skup. os. in meril za delitev OD	Sam. sporaz. o združit. dela del. v TOZD-DSSS	Sam. sporaz. o združit. TOZD v DO	Statut TOZD in DSSS	Statut DO	Sam. spor. o med. prav., obvez. in odgovornostih skup. os. in mer. za delitev OD		
1.	Del. skupnost	99	95	95,9	93	2	93	93	93	93	90	—	—	—	—	2		
2.	Galanterija Podpeč	170	144	84,7	140	4	134	133	133	134	132	6	7	7	7	6	8	
3.	Pohištvo P. Gradec	118	96	81	96	—	87	85	86	87	86	84	9	11	10	9	10	12
4.	Stavb. mizar.	187	169	90,3	164	5	146	137	148	142	141	142	12	24	13	17	18	19
5.	Žaga Škofljica	55	53	96,4	52	1	53	53	53	53	53	2	2	2	2	2	2	
6.	Tesarstvo	100	78	78	76	2	65	61	63	61	64	62	11	15	12	14	12	13
7.	Žaga Rob	21	19	90	19	—	19	19	19	19	19	—	—	—	—	—	—	

● KAKO BOMO LETOS LETOVALI

Samo osem dni

Zaradi velikega števila prijav bo najbrž treba skrajšati čas letovanja v naših počitniških domovih na osem dni

Čeprav smo še skoraj sredi zime, že premišljamo o letošnjem letnem dopustu na morju ali v gorah. Našim delavcem bomo tudi letos tako kot vrsto let omogočili letovanje v počitniških domovih Hoje.

Kapacitete v počitniških hišicah so enake kot v preteklem letu razen v Portorožu. Tako imamo v Pelegrinu pri Umagu 7 hišic s 35 ležišči, v Punatu na Krku 2 garsonjeri z 8 ležišči, v Selcah 2 hišici z 10 ležišči in na Krvavcu brunarico z 10 ležišči. Za počitniške hišice v Strunjanu se bomo tudi letos skušali dogovoriti z občinskim sindikalnom svetom iz Škofje Loke za najem le-teh.

Počitniške hišice v Portorožu pa bomo morali verjetno opustiti, ker le-te v sedanjem stanju ne morejo več obratovati predvsem zaradi dotrajane električne napeljave. Popravilo in obnovitev tega pa zahteva previsoke stroške. Zainteresiranost delavcev za letovanje na Valeti pa iz leta v leto občutno pada, predvsem zaradi oddaljenosti hišic od morja in tudi visokih stroškov prehrane. Že v lanskem letu so bili letovalci le občasni in to predvsem ob koncu tedna.

Ker pričakujemo tudi v letošnjem letu vsaj tako veliko število prijav kot v preteklem letu, bo najbrž spet potrebno skrajšati čas letovanja z 10 na 8 dni.

Nujnost povečanja počitniških kapacitet se kaže vsako leto bolj zaradi vse večjega zanimanja za letovanje na morju. Želimo, da si bomo s skupnimi močmi uspeli zgraditi še nove počitniške hišice in tako omogočili daljše in lepše letovanje.

MAJDA KUCLAR

● KAKŠNO MORA BITI OBVEŠČANJE V ZDRUŽENEM DELU

REDNO, PRAVOČASNO, RESNIČNO, POPOLNO IN RAZUMLJIVO

Splošne informacije morajo delovnemu človeku omogočiti njegovo pravilno usmeritev v delovnem okolju, v življenjskem okolju, širšem družbenem okolju in usmeritev v svetu — Informacija mora zagotoviti ustrezno osnovo za samoupravno odločanje in preprečiti možnosti tehnokratskih in drugih manipulacij, napak in neodgovornosti pri odločanju

Ustava, Zakon o združenem delu in dokumenti ZKJ opredeljujejo obveščanje kot enega temeljnih vprašanj nadaljnega razvoja samoupravnih, posebej pa še delegatskih odnosov. Uresničevanje neodtujljivih pravic, o katerih Ustava posebej govori, je namreč s samoupravnim obveščanjem tesno povezano. Če naj delovni človek razpolaga z vsemi rezultati svojega dela, odloča o celotni družbeni reprodukciji, mora v prvi vrsti razpolagati z ustreznimi informacijami.

V Zakonu o združenem delu je posebej poudarjeno, da morajo delavci uresničevati samoupravljanje v OZD ter drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih v treh oblikah:

1. z odločanjem na svojih zboreh, z referendumom in drugimi oblikami osebnega izjavljanja;

2. z odločanjem prek delegatov v delavskih svetih, samoupravnih skupnostih in drugod;

3. z nadzorom nad uresničevanjem odločitev, ki jih delavci sami, delegati, samoupravni in drugi organi sprejemajo pri uveljavljanju svojih pravic v OZD, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih organizacijah ter skupnostih.

Za opravljanje teh temeljnih samoupravnih funkcij morajo biti delavci obveščeni o poslovanju temeljne organizacije oziroma druge samoupravne organizacije in skupnosti, o njenem materialnem in finančnem stanju, o pridobivanju in delitvi dohodka, uporabi sredstev in drugih vprašanjih, ki so pomembna za odločanje. Obveščanje o teh vprašanjih mora biti:

- redno;
- pravočasno;
- resnično;
- popolno in
- razumljivo.

V mnogih OZD danes še vedno lahko govorimo o pretežno dveh sistemih obveščanja: vertikalnem in horizontalnem. Pri prvem gre za posredovanje informacij proizvodnega in poslovnega značaja. Te informacije tečejo od upravnoperativnih, poslovnih in drugih organov do delavcev. Vertikalni sistem je značilen za odnose med nadrejenimi in podrejenimi. Prvi posredujejo drugim le tista sporočila, za katera sodijo, da so v opravljanju proizvodnih nalog na nižjih ravneh potrebna.

Pri drugem, horizontalnem sistemu obveščanja se med seboj obveščajo delavci na istih nivojih, (na primer v delovni skupini, delovni enoti). Gre za tako imenovane neformalne informacije, ki naj bi dopolnjevale vertikalni sistem informiranja. Vendar pa ta sistem obveščanja ne deluje integralno. Pogosto so le

nekakšen dodatek prevladujoči vertikali, ki že vnaprej, ne glede na mnenja in pripombe delavcev, opredeli bodoče odločitve.

Vpliv organov, ki imajo v rokah večino informacij, je spričo takega načina obveščanja prevladujoč, vpliv delavcev, ki bi morali biti temeljni subjekti informiranja in odločanja, pa premajhen. To narekuje potrebo po dokončni opustitvi obeh sistemov obveščanja in zgraditvi novih odnosov na tem področju, ki bodo v ospredje postavili delovnega človeka kot samoupravljalca in odločevalca v vseh družbenih zadevah.

Pri opredeljevanju samoupravnega sistema obveščanja v združenem delu je primarnega pomena vsebina, o kateri delavci v TOZD odločajo.

Vsebinsko, ki tvori bodoče odločitve, je potrebno posredovati subjektom pravočasno. To pomeni že takrat, ko se prve pobude, predlogi in pripombe za razrešitev določenega vprašanja šele porajajo. Samo informacije, ki jih posredujemo v prvih fazah procesa odločanja, lahko motivirajo delovne ljudi za njihovo delovno sodelovanje v samoupravnem življenju.

Vsebinsko informacija mora biti prilagojena potrebam in interesom odločevalcev v združenem delu.

Samoupravna informacija mora predstavljati osnovo za komuniciranje. Računati mora na reakcije sprejemalca informacije, ki ni več v hierarhičnem odnosu do pošiljatelja sporočila, ampak je enakopraven subjekt tega procesa. Govorimo lahko o dveh vrstah samoupravnih delegatskih informacij:

1. o splošnih informacijah,
2. o informacijah za odločanje.

Splošne informacije morajo delovnemu človeku omogočiti njegovo usmeritev v delovnem okolju, v življenjskem okolju in širšem družbenem okolju in usmeritev v svetu. Informacije za odločanje pa morajo vsebovati vse osnovne splošne informacije, vendar morajo biti pri njih nekatere lastnosti bolj poudarjene, zato se morajo tako po vsebini, kot tudi po obliki od njih razlikovati. To narekuje zlasti cilj, ki ga

morajo te informacije doseči. Imeti bi morale štiri strukturne elemente:

- opis stanja;
- vzrok stanja;
- odgovornost za stanje;
- možnosti delovanja.

Samo informacije, ki upoštevajo navedene štiri elemente lahko zagotovijo ustrezno osnovo za samoupravno odločanje in zmanjšujejo možnosti tehnokratskih in drugih manipulacij, napak in neodgovornosti pri odločanju. Seveda morajo biti informacije za odločanje v največji možni meri prilagojene konkretnemu okolju, ki so mu namenjene. V nobenem primeru pa delovni ljudje, kot temeljni subjekti obveščanja, brez takšne informativne osnove družbenih odločitev ne morejo sprejemati.

Na koncu bi se dotaknila še štirih osnovnih pomanjkljivosti, ki jih ob prebiranju informacij najpogosteje srečujemo:

— informacije so velikokrat preobsežne. Delovni ljudje ki jim informacije služijo za njihovo dejavno sodelovanje v družbenih

procesih, so z njimi praviloma preobremenjeni. Od tod zahteva po nujni količinski selekciji teh informacij, s katero naj bi dosegli čim večjo informiranost ob najmanjši možni meri dodatnih in odvečnih podatkov;

— informacije za odločanje niso popolne. Ne nudijo nobenih možnosti za opredeljevanje, saj so običajno posredovane v eni sami alternativni (brez variant) in podobno;

— informacije so večkrat hudo zapletene, da jih tisti, ki so mu namenjene, le stežka razume;

— informacije za odločanje niso pravočasne. Velikokrat jih posredujemo tik pred sprejetjem določene odločitve, kar je veliko prepozno.

Namesto prizadevanj za pripravo kvalitetnih informacij se v praksi večkrat srečujemo z dilemo, kdo je odgovoren za pisanje zahtevanih sporočil. Ali so te sestavljali celovitih delegatskih gradiv, informativne službe v združenem delu ali celo kdo tretji?

To dilemo bi morali čim prej preseči, kajti pisanje samoupravnih informacij je v prvi vrsti dolžnost samih virov. To poudarjam zlasti zaradi tega, ker so samo oni tisti, ki imajo na voljo ustrezne numerične in druge informacije za sestavljanje jedrnatih sporočil, pa

tudi zaradi tega, ker je taka rešitev družbeno najbolj racionalna.

Sestavni del informativnega sistema pri nas so tudi glasila organizacij združenega dela, obenem pa so tudi sredstvo povezovanja delavskega razreda. Vendar pa bi morala bolj kot do zdaj spremljati porabo tistega dela dohodka, ki ga delavci v TOZD namenjujejo za krajevne in interesne skupnosti, občino in republiko, vse do federacije. Bolj kot do zdaj bi morala glasila spremljati tudi delo delegatov in delegacij, obveščati delavce o tem s kakšnimi težavami se srečujejo ter za kakšna stališča glasujejo. Obenem bi morala vplivati na delegate, da se pri odločanju zavzemajo za avtentični delavski interes.

Moj cilj v tem sestavku je bil poudariti povezanost med obveščanjem in odločanjem, iz česar izhaja ugotovitev, da je nemogoče razvijati sistem samoupravnega odločanja brez ustreznega sistema obveščanja. Ni pa to edina funkcija obveščanja. Sistem obveščanja v OZD se vključuje v celoten sistem družbenega obveščanja in je njegov del. Skozi to prizmo je potrebno presojati tudi določbe Zakona o združenem delu o obveščanju.

MARIJA BURKELJCA

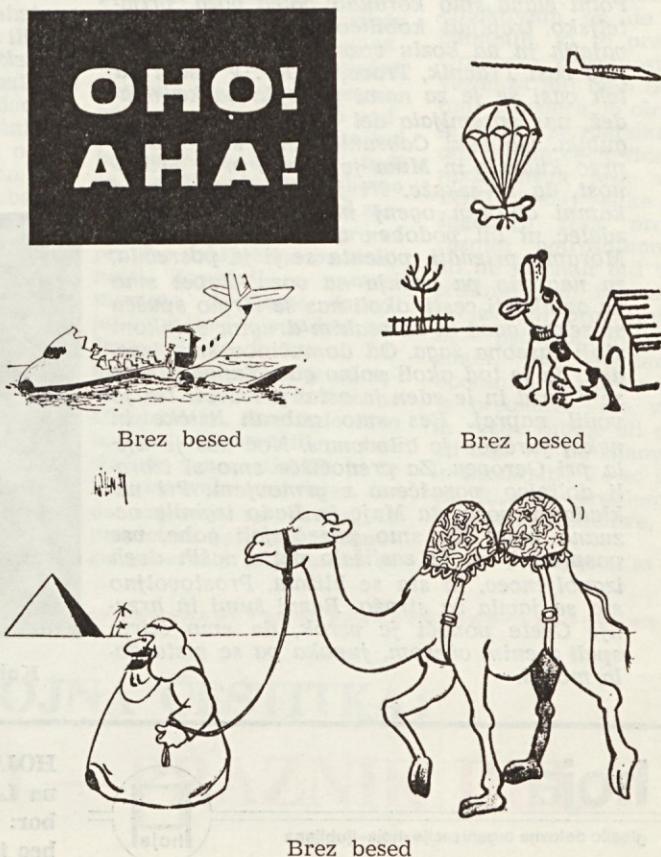
PREDVOLILNA AKTIVNOST IN 8. MAREC

Na skupnih službah je opaziti večjo aktivnost žensk, ki s svojo pripravljenostjo kandidirati pri volitvah 9. marca dokazujejo, da se ne zavedajo le svojih pravic ampak tudi dolžnosti, ki jih enakopravnost prinaša.

Med sedmimi predvidenimi kandidati delegacije za družbenopolitični zbor (zbor združenega dela), so kar 4 ženske, med trinajstimi predvidenimi kandidati za splošno delegacijo za SIS, pa je celo 10 žensk.

Morda bi jih še kje posnemali?

MAJDA LOGAR

In takole počasi iz kraja v kraj, pa vse do morja

Moja ljubljanska družina se je že po zimi odločila, da dopust preživimo na Krku. Odločiti se je bilo treba le za prevozno sredstvo. Ob prvem spomladanskem soncu, se je nekemu le utrnila prava misel, da pustimo počivati jeklene konjičke in raje vprežemo kobilico Cveto. Misel je bila takoj sprejeta in že smo kovali načrte. Stekle so priprave za naše popotovanje.

Bili smo z vseh vetrov pritepena družba, ki si je razdelila naloge. Slave je bil zadol-

Za Gerovom se je pred nas postavil Gorski Kotar. Naprej sta vodili dve cesti: ena skozi narodni park Risnjak, ki je daljša, druga pa skozi Crni Lug preko gornjega Jelenja. Bili smo pred odločitvijo, pa sta nam pomagala fanta, ki sta nas napotila po krajši poti. Krajša pot pa je bila žal še v izgradnji. Delavci ob cesti so nas debelo gledali, a tudi veselo pozdravljali; celo slikali smo se z njimi. Po nekaj kilometrih se je na cesti pojavilo kamenje v precejšnji dolžini. Po dolgi razpravi ali gremo naprej, ali nazaj, je zmagala prva varianta. Krepko smo plunili v roke, razstavili voz ter vso opremo na ramah kot pred mnogimi leti naš vrlji rojak Martin Krpan prenesli na ramah. Še najtežje je bilo s Cveto, saj smo za njene noge ves čas trepetali. Kjer pa

KREPAK POGUM IN DOBRA VOLJA PREMAGATA OVIRE VSE...

smo se tudi mi pretokli tam čez, le časa nam je precej vzelo.

S filmsko naglico so nato ostajale za nami vasi Mali Lug, Crni Lug, Mrzle Vodice. Tu smo se drugič utaborili.

Prav zabavno je bilo potovanje skozi vasi, kjer so nas večkrat obkročili domačini, spraševali to in ono, krmili našo kobilico, nam zanjo ponujali milijone in se ponudili, da se nam pridružijo na poti.

Naslednji dan se pokrajina prevesi v Primorje. Na pevskem repertoarju so se začele vrstiti primorske pesmi. Po klanecu navdol smo bili na vozu, ko pa se je cesta dvigala, smo kaj radi priskočili naši Cveti na pomoč. Že smo v Gornjem Jelenju, do morja je samo še nekaj kilometrov asfaltne

● POTOVANJE OD LOŠKEGA POTOKA DO KRKA

TAKO KOT NEKOČ MARTIN KRPAN

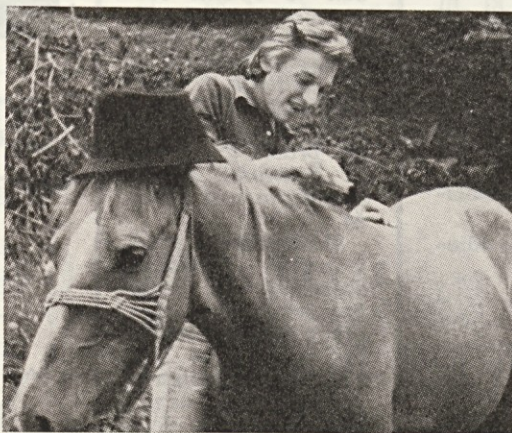
žen za motorizacijo (to se pravi voz). Bačo je skrbel za higieno Cvete, Mina za lonce, nekaj kilogramov polente in makaronov, Črnc za humor in »lovske izjave«, Pavle za orientacijo, ter Majc za dobro kapljico. Na vozičku, ki je bil podoben »cizici«, se je znašlo poleg nas še nekaj spalnih vreč, rezervna guma, petdeset kilogramov ovsu, sveženj slame in še kup manj pomembnih stvari, ki so potrebne za dolgo potovanje.

Naša pot se je pričela v Loškem potoku. Polni elana smo korakali poleg voza, prijateljsko trepljali kobilico, se menjavali pri vajehtih in na kozlu voza. Za nami so ostajale vasi Travnik, Trava, Čabar. V vsaki od teh vasi se je za nami pritepla vaška mladež, nas spremljala del poti in se zopet izgubila. Ob reki Čabranici smo si postavili prvo kuhinjo in Mina je dobila prvo priljubljenost, da se izkaže. Ni ji bilo lahko, saj s kamni obložen ogenj in na njih lonci še zdaleč ni bil podoben domačemu ognjišču. Moramo priznati, polenta se ji je posrečila, za nagrado pa vožnja na vozu. Zopet smo na ovinkasti cesti, okoli nas se strmo spušča smrekov gozd in za vsakim drugim ovinkom stoji zasebna žaga. Od domačinov smo izvedeli, da je tod okoli polno gob. Zapodili smo se v gozd in le eden je ostal pri Cveti ter jo vodil naprej. Res smo nabrali lisičke in nekaj jurčkov je bilo vmes. Noč nas je ujele pri Gerovcu. Za prenočišče smo si izbrali dolinico, poraščeno z grmovjem. Pri nakladanju voza sta Majc in Bačo izgubila neznan kam. Ko smo povečerjali gobe, vse pospravili, se je zaslilo petje naših dveh izgubljenec, ki sta se bližala. Prostovoljno sta se javila za stražo. Razni šumi in hrzanje Cvete ponoči je vzrok, da smo štirje spali z enim očesom, junaka pa se nista dala motiti.

poti, ki se strmo spušča. Tu smo na zadnjem udaru domačinov, kjer jim je vseč naše početje. Najhuje je bilo za našo kuharico, ker je bila v središču pozornosti. »Jadna mala, što te majka pustila«, je bilo slišati iz ženskih ust. Gremo, pred nami se prikaže morje in prijetna primorska vas Bakarac. Po starem utečenem redu začnemo v gostilni iskati stik z domačini. Kmalu zvemo, da imajo v vasi samo enega konja. Lastnik se z njim odkvarja za »hobi«. Že smo pri njem in sprejme našo Cveto v enotedensko oskrbo — kolikor časa smo mislili taboriti na Krku.

Nekaj nad sto kilometrov dolga pot nas ni utrudila, pač pa, združila nas je v prijetno družbo, ki že kuje podobne načrte za počitniško popotovanje v letošnjem letu.

P. P.

Kobilica Cveta med kratkim odmorom

● DOBRO GOSPODARJENJE POLHOGRAJSKE LOVSKE DRUŽINE

PRIJATELJI NARAVE

Ne samo odstrel ampak tudi naselitev nove divjadi — Že blizu 60 muflonov — Skrb za družabnost — Lovski koči na Črnem vrhu in pod vrhom Tošča

Na območju Polhograjskih Dolomitov dokaj uspešno gospodari lovska družina Polhov Gradec. Lovišče, s katerim upravlja 48-članski lovski kolektiv, je vsestransko zanimivo, saj s svojimi 4700 ha pokriva precej veliko področje lepe in zanimive pokrajine, katera na posameznih predelih nudi vsakemu, ki se potrudil v njeno bližino, ambient visokorskega sveta.

Dokaz dobrega upravljanja in gospodarjenja je visok stalež divjadi visokega lova (muflon, gams, srnjad, divji prašič, veliki petelin, ruševce). Pred dobrimi 7 leti v lovišču naše lovske družine še ni bilo muflona. Ko so člani razmišljali, kako bi popestrili in obogatili naravo na našem območju, smo se odločili za naselitev te divjadi. Iz bližine nacionalnega parka Gran Paradiso v Italiji smo nabavili 10 muflonov, ter jih začasno spustili v oboro (z žično ograjo zagrajen prostor) na območju Smolnika in to tako dolgo časa, da so samice ovce poleg mladice. Nato smo odstranili ograjo in ves trop spustili v naravo. Sedaj se nam je število muflonov povečalo na 50—60 glav, kljub vsakoletnemu odstrelu, del tropa pa je že zašel v sosednja lovišča. Ker je naselitev te divjadi financirala samo naša lovska družina, smo z vsemi sosednimi lovskimi družinami sklenili sporazum, da se ti odpovedo lovu na muflona za dobo 10 let. Uspešnost take naselitve je bila mogoča le ob vsestranskem sodelovanju vseh članov družine, kajti za realizacijo takega plana, je poleg denarja bilo treba opraviti nešteto ur prostovoljnega dela.

Tu sem želel bolj natančno prikazati, da lovcem ni osnovni smisel, da samo uplenjamo divjad in težimo za čim lepšimi trofejami. Z odstrelom posegamo v stalež samo v takem številu, da ohranjamo naravno ravnovesje in skušamo odstraniti samo tako divjad, ki ima slabo naravno zasnovano (po lovske gojivni odstrel), ta pa je odvisev od strokovnega znanja in zavesti vsakega lovca.

Najlepši predeli lovišča so okolica Tošča. Ko spomladaj v zgodnjih jutranjih urah hodiš po zaplatah preostalega snega na lovu na velikega petelina ali ruševca, te spremlja pomirjajoča tišina, katera je svojstvena samo v tako odmaknjem in samotnem območju. Ko se prebujata dan in te pozdravi vzhajajoče sonce, vznemiri žvižg gamsa, ki čuva svoj trop, res z veseljem zapuščas to naravo in prežet s svežimi močmi se vračaš proti domu. Med posebnostmi našega lovišča in za ljubitelje cvetja sta »blagajana« (blagajev volčin) in »jožefca« (dišeci volčin). Med najbolj družabne oblike lova in za vsakega »jagra starega kova« je lov na zajca — brakača v pozni jeseni. Ko ure dolgo čakaš v mrzau na stojišču, te v trenutku, ko zaslliš lovski rog, veselo lajanje iskrih psov-istrižancev, preplavi toplja vznemirjenost v pričakovanju bežečega zajca ali lisice.

Po končani brakadi se običajno srečamo na »zadnjem pogonu«, kateri so združeni z lovskimi krsti ter drugimi oblikami lovskih igr in običajev. Ob priliki lovskega krsta vsak mladi lovec prejme palico, s katero je bil krščen (na njej so podpisani vsi člani lovske družine). Vsak lovec, kateri da kaj nase, to palico čuva vse življenje in ga običajno spremlja v grob. Da pa se »krščenici« pokorijo za svoje grehe solovcem, se morajo oddolžiti z nekaj litri dobre kapljice.

V svoji sredini imamo trdno lovsko korenino, 88-letnega Lojzeta. Še pred dobrim letom se je aktivno udeleževal vseh lovov, naj bo to v visokem snegu in še tako strmem bregu, ni želel imeti nobene protekcije pri žrebanju stojišč. Njegova mirna roka pri oddanih streljih je med solovci splošno znana, saj nas mlajše pospravi vse v koš.

Na območju lovišča imamo dve lovski koči. Ena je na Črnem vrhu, druga, katera je še v gradnji, pa pod vrhom Tošča. Koče služijo lovcem za prenočevanje v času lova in druge oblike družabnega življenja. Zelo dobre tovariške odnose in razne oblike sodelovanja v lovu imamo s koroškimi Slovenci, ki so včlanjeni v Klub prijateljev lova v Celovcu. Po svojih močeh se trudimo, da tudi s kmeti sodelujemo, pomagamo zaščititi kmetijske kulture, ter skušamo nadoknaditi nastalo škodo po divjadi. Kajti zavedamo se, da le z dobrim sodelovanjem imamo v njih prijatelje v ostrih zimah, da z družinami močmi priskočimo na pomoč s hrano lačni divjadi.

Prikazati sem skušal osnovne značilnosti našega lovišča ter njenih članov in vzbuditi miselnost, da je danes lov v prvi vrsti razvedrilo, zabava, uživanje narave, ne pa lov na meso.

Za Polhograjske »jagre« — SREČKO BOŽNAR